

Kommunstyrelsen
Anna Jungmarker
Epost: anna.jungmarker@vasteras.se

Eskilstuna kommun
Kommunstyrelsen

Yttrande Remiss - Klimatprogram Eskilstuna

Västerås stad har fått möjlighet att komma med synpunkter på Eskilstunas Klimatprogram och ger följande kommentarer:

Klimatprogrammet har ett bra och intressant upplägg och en tydlig målsättning. Det är bra att programmet hålls på en övergripande nivå för en längre livslängd och för att passa en stor målgrupp.

Något som säkert redan är känt är att koldioxidbudgeten på nationell nivå nu har uppdaterats med nya uppgifter från IPCCs AR6. Det gör att den siffra på 16 % som finns på sidan 4 i programmet kan behöva justeras för att vara aktuell.

Kapitel 4 har en bra steg för steg-guide kombinerat med utpekade fokusområden för alla aktörer i kommunen som vill medverka till minskad klimatpåverkan. Den borde fler inspireras av.

Programmet förutsätter att man har vissa förkunskaper och skulle tjäna på att flera ord och begrepp förklarades tydligare så att alla oavsett bakgrundskunskaper kan ta till sig innehållet. Listan med ordförklaringar på sidan 22 är lite tunn och kan fyllas på.

Överlag ett bra och inspirerande klimatprogram som förhoppningsvis får stort genomslag i Eskilstunas klimatarbete.

Handläggare

Elin Hjorth
Tel. 0152-292 31

Eskilstuna kommun
kommunstyrelsen@eskilstuna.se

Yttrande Klimatprogram Eskilstuna

Övergripande synpunkter på programmet som helhet

Strängnäs kommun anser att förslaget till Klimatprogram för Eskilstuna generellt sett är välarbetat samt har en bra struktur. Programmet uppvisar en önskvärd tydlighet i såväl behov av och ambition kring att arbeta tillsammans med olika aktörer för att hitta lösningar kring klimatutmaningarna. Programmet omfattar både mål som tar sikte på att minska de direkta utsläppen av växthusgaser inom kommunens geografiska område liksom de konsumtionsbaserade utsläpp som orsakas av aktörerna inom kommunens geografiska område men där de konsumtionsbaserade utsläppen sker utanför kommunens gränser.

Det övergripande klimatmålet i programmet "Eskilstuna kommun med sina två städer och landsbygd ska vara klimatpositivt 2045" och den tillhörande målbeskrivningen verkar ta höjd för både de nationella klimatmålen och Södermanlands läns koldioxidbudget. Programmet fastslår en given målbana för det övergripande klimatmålet genom att ange en utsläppsminskningstakt om cirka 16 % per år, dvs. på så sätt att de större utsläppsminskningarna behöver ske i närtid. Programmet fastslår även som mål att de konsumtionsbaserade utsläppen bör minska på samma sätt, dvs. 16 % per år.

Med anledning av ovanstående verkar Eskilstunas mål i princip ligga i linje med de utsläppsminskningsbehov (cirka 17 % per år) som Strängnäs kommun kunnat notera med anledning av den koldioxidbudget som tagits fram för Strängnäs kommun.

I klimatprogrammet refereras i flera fall till målen, målsättningen, klimatmålet, eller programmålen. Detta uppfattas som lite otydligt och skapar en viss onödig förvirring då så många snarlika men inte helt identiska formuleringar används. Detta skulle med fördel kunna förtydligas för att öka förståelsen om vilket eller vilka mål som syftas till.

Specifika yttranden enligt dokumentstrukturen med hänvisning till avsnitt och sidnummer

Avsnitt 3 - Mål, sid 4

Förtydliga gärna målen ytterligare, gärna med stöd av en eller flera illustrativa figurer där både de historiska utsläppen syns tillsammans med de exponentiella (böjda) utsläppsminskningarna som målen avser, för att ge läsaren en känsla och bättre förståelse till den stora förändring som kommer att krävas i form av minskade utsläpp.

Avsnitt 4.2 - Fem fokusområden, sid 6

De fem fokusområdena ligger i princip i linje med fokusområdena i Klimat- och energiplanen för Strängnäs kommun. En tydlig skillnad har dock noterats. Eskilstunas klimatprogram saknar ett resonemang kring det som i Strängnäs benämns som fokusområde "Klimatsmart mat". Ett sådant, eller snarlikt fokusområde skulle med fördel kunna belysas i klimatprogrammet antingen som ett eget fokusområde eller som en del under fokusområdet kring konsumtion.

Avsnitt 4.2.1 - Transportera och resa hållbart och 4.2.2 Använd och producera energi effektivt, sid 6-8

Under dessa båda områden beskrivs åtgärder som till både siktar in sig på förnybara och fossilfria åtgärder. Skillnaderna mellan dessa båda begrepp kan behöva förklaras och eventuellt även renodlas för ökad tydlighet. I nuläget är det svårt för läsaren att uppfatta om det är samma sak som avses eller om det är några vitala skillnader mellan dessa båda begrepp. Läsaren kan få uppfattningen att dessa båda begrepp (förnybara och fossilfria) är synonyma. En förklaring vore att föredra för att öka tydligheten.

Avsnitt 4.3 - Förflyttningar utifrån utsläppssektorer, sid 11

Hela detta stycke uppfattas otydligt och skulle vinna på att förtydligas, utvecklas och sättas i ett tydligare sammanhang för att bli mer begripligt.

Bilaga 1, avsnitt - Kommunalt samarbete Fyra Mälarstäder, sid 14

Avsnittet beskriver samarbetet mellan Fyra Mälarstäder och att dessa städer verkar för att begränsa klimatpåverkan bland annat genom att utveckla fysisk och digital infrastruktur. Denna skrivning uppfattas ligga i linje med det klimatlöfte som Fyra Mälarstäder i september 2020 beslutade att ställa sig bakom.

Bilaga 2, avsnitt - Om Panorama och Transition Elements, sid 20

Detta område skulle vinna på att förtydligas och utvecklas för att syftet ska bli mer begripligt för läsaren. Även de infogade figurerna skulle vinna på att de presenterades ihop med någon form av resonemang och förklaring för att kunna ge läsaren bättre förståelse kring hur bilderna ska tolkas och kunna utgöra det önskvärda stödet till företag, organisationer och invånare. Texterna och figurerna

är dessutom något små och inte fullt läsbara i detta format. Förtydliga gärna dessa figurer så att de bättre bidrar till en ökad förståelse.

Elin Hjorth
Miljökoordinator

KS § 64

D.nr. KS/2022:26 – 032

Remiss, Klimatprogram Eskilstuna

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att

1. anta bilagda yttrande, daterat 2022-02-22 som sitt eget svar på Remiss Klimatprogram Eskilstuna och överlämna det till Eskilstuna kommun,
2. paragrafen justeras omedelbart.

Beskrivning av ärendet

I december 2021 inkom en remiss av Klimatprogram Eskilstuna från Eskilstuna kommun. Av ärendebeskrivningen i remissen framgår att Eskilstuna kommun från år 2019 arbetat med att uppdatera deras befintliga klimatplan till att omfatta alla aktörer inom det geografiska området Eskilstuna kommun. Projektet har nu mynnat ut i två olika dokument och ärenden:

- Klimatprogram Eskilstuna som omfattar samtliga aktörer och invånare inom Eskilstuna kommuns geografiska område.
- Kommunkoncernens plan för klimat som omfattar verksamheten som sker inom kommunorganisationens nämnder och bolag. Planen är kommunorganisationens bidrag till att nå målen i Klimatprogrammet. (ärende KSKF/2021:275)

Denna remiss som inkommit till Strängnäs kommun omfattar enbart dokumentet "Klimatprogram Eskilstuna". Det vill säga remissen omfattar inte det dokument som gäller Kommunkoncernens plan för klimat enligt ovan.

Strängnäs kommun som remissinstans särskilt har ombetts att lämna;

1. övergripande synpunkter på programmet som helhet,
2. specifika yttranden som ska följa dokumentstrukturen med hänvisning till avsnitt och sidnummer.

Med anledning av att svarstiden för remissen upplevdes något kort för att kunna skapa ett politiskt förankrat remissvar har svarstiden för yttrandet, på förvaltningens begäran, kunnat förlängas till och med 2022-04-01.

Strängnäs kommuns förslag till yttrande har sammanställts i bifogat "Yttrande Klimatprogram Eskilstuna" daterat 2022-02-22.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Övriga konsekvenser

Remissversionen av Klimatprogram för Eskilstuna ligger i huvudsak i linje med de övergripande målen i Klimat- och energiplan Strängnäs kommun. Eskilstunas klimatprogram uppfattas även att ta höjd för intentionerna i Parisavtalet.

Uppföljning

Ingen uppföljning krävs.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, Yttrande över remiss Klimatprogram Eskilstuna, 2022-02-22

Yttrande över remiss Klimatprogram Eskilstuna, 2022-02-22

Skrivelse, Förlängd remisstid av Klimatprogram Eskilstuna, 2022-02-02

Skrivelse, Remiss Klimatprogram Eskilstuna, 2021-10-12

Remiss, Klimatprogram Eskilstuna, 2021-10-12

Beslutet skickas till

Eskilstuna kommun, kommunstyrelsen, kommunstyrelsen@eskilstuna.se

---

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Eskilstuna kommun,
kommunstyrelsen@eskilstuna.se

Begäran om yttrande över klimatprogram för Eskilstuna kommun

Er beteckning: KSKF/2021:7

Sammanfattning

Länsstyrelsen ser mycket positivt på upplägget för Eskilstuna klimatprogram, där kommunen tar rollen att uppmuntra aktörer verksamma inom kommunen att göra åtaganden för att nå kommunens mål. Hur det praktiska genomförandet av programmet kommer att gå till behöver tydliggöras. Även hur verktygen *Panorama* och *Transition Elements* kan användas och vara ett stöd för kommunens aktörer i deras arbete behöver beskrivas mer utförligt.

De mål som sätts för kommunen ligger väl i linje med de nationella klimatmålen och koldioxidbudgeten som beräknats för Södermanlands län. Länsstyrelsen ser mycket positivt på att Eskilstuna som länets största kommun tar den här rollen. Genom att utveckla metoder för klimatarbetet på kommunal nivå, såsom upplägget för klimatprogrammet, kan Eskilstuna stödja andra kommuner i deras arbete.

De fem fokusområden som valts är relevanta och fångar på ett bra sätt in nödvändiga åtgärdsområden inom kommunen. De motsvarar de fem fokusområden Länsstyrelsen formulerat i den regionala klimat- och energistrategin.

Åtgärdsförslagen är väl formulerade för att passa aktörerna i Eskilstuna kommun som ansluter sig till programmet. Länsstyrelsen saknar dock i anslutning till vissa mål en beskrivning av hur kommun-koncernens ansvar ser ut och vilka åtgärder och riktlinjer som finns inom strategiska styrdokument.

I anslutning till de åtgärdsförslag som lyfts fram noterar Länsstyrelsen några utmaningar och möjliga målkonflikter, framförallt kopplat till samhällsplaneringen.

3 Mål

De mål som sätts för kommunen ligger väl i linje med de nationella klimatmålen och koldioxidbudgeten som beräknats för Södermanlands län. Länsstyrelsen ser mycket positivt på att kommunen formulerar ett

mer ambitiöst mål till 2045 genom att sätta målet om att kommunen blir klimatpositiv. Delmålet till 2030 om en minskning av växthusgasutsläppen med 80 procent relativt 2020 är ambitiöst, men ska ses mot bakgrund av att utsläppsminskningen behöver ske exponentiellt samt att den största utsläppssektorn inom kommunen är transportsektorn. Nationellt ska utsläppen från transportsektorn minska med 70 procent till 2030 från 2010 års nivå. Länsstyrelsen ser att kommunen i och med de föreslagna målen väl kopplar an till de nationella målsättningarna, samt tar ett ansvar för att gå före i klimatomställningen i Södermanlands län.

Länsstyrelsen ser mycket positivt på att Eskilstuna kommun använder den regionala koldioxidbudgeten som underlag för formulering av mål för kommunen. Länsstyrelsen instämmer i kommunens beskrivning av att det är viktigt att utsläppsminskningen sker exponentiellt.

Länsstyrelsen avser att under 2022 följa upp, och eventuellt uppdatera den regionala koldioxidbudgeten.

Det delmål som formulerats innebär en minskning av *växthusgaser* med 80 % 2020-2030. Eftersom delmålet står i anslutning till målsättningen om att följa den regionala koldioxidbudgeten kan det uppfattas som otydligt om målet till 2030 avser alla växthusgaser eller endast koldioxid. Koldioxidbudgeten omfattar inte utsläpp av lustgas och metan. Skillnaden mellan vad som omfattas i koldioxidbudgeten och vad som omfattas av målet till 2030 bör förtydligas.

4 Vägen till målet

Länsstyrelsen ser mycket positivt på hur arbetet inom Klimatprogram Eskilstuna strukturerats där en del i arbetet handlar om kommunkoncernens åtgärdsplan och en del handlar om hur kommunen leder och samordnar arbetet inom kommunen som geografiskt område.

Eskilstuna kommun har länge haft ett ambitiöst strategiskt klimat- och miljöarbete. Länsstyrelsen ser mycket positivt på att Eskilstuna som länets största kommun tar den här rollen. Genom att utveckla metoder för klimatarbetet på kommunal nivå, såsom upplägget för klimatprogrammet, kan Eskilstuna stödja andra kommuner i deras arbete. Kommunen bidrar på det sättet till att ytterligare påskynda klimatomställningsarbetet regionalt och nationellt.

Hur det praktiska genomförandet av programmet ska se ut behöver bli tydligare. Länsstyrelsen anser att kommunen kan beskriva tydligare hur kommunens aktörer praktiskt kan genomföra åtgärder enligt programmet och hur kommunen inom arbetet med programmet kommer att vägleda dem. Vägledningen kan till exempel innebära att informera om bidrag som kan sökas för åtgärder, såsom Klimatklivet.

En utvecklad beskrivning av genomförandet hade kunnat göras redan i remissen. Det skulle underlätta för kommunens aktörer att lämna synpunkter på hur de kan bidra till klimatprogrammets övergripande mål och fokusområden.

4.2 Fem fokusområden

De fem fokusområden som valts är relevanta och fångar på ett bra sätt in nödvändiga åtgärdsområden inom kommunen. De täcker de fem fokusområden som Länsstyrelsen formulerat i den regionala klimat- och energistrategin.

Åtgärdsförslagen är väl formulerade för att passa aktörerna i Eskilstuna kommun som ansluter sig till programmet. Länsstyrelsen saknar dock i anslutning till vissa mål en beskrivning av hur kommunkoncernens ansvar ser ut och vilka åtgärder och riktlinjer som finns inom strategiska styrande dokument. Det gäller särskilt samhällsplaneringen där kommunen genom det kommunala planmonopolet har en särställning.

Under rubriken ”Skapa förutsättningar för fossilfria resor och transporter” skriver kommunen: ”Aktörer som råder över fysisk planering och infrastruktur bör verka för att skapa bättre förutsättningar för fossilfria resor”. Det är kommunerna som har planmonopol i Sverige och bara kommunen har befogenhet att bestämma hur marken ska bebyggas och hur vattnet ska användas. Länsstyrelsen menar därför att åtgärdsförslaget framförallt blir riktat mot kommunen.

En generell beskrivning av kommunens rådighet, inklusive en beskrivning av innebörden av planmonopolet, skulle vara fördelaktigt som bakgrund till åtgärdsförslagen. Det blir då tydligare för övriga aktörer hur deras åtaganden kan komplettera kommunens inom de områden där kommunen inte har egen rådighet.

Länsstyrelsen önskar att kommunen kort sammanfattar de områden som kommer att ingå i kommunens eget åtagande gentemot klimatprogrammet, och att åtagandena kopplas till gällande strategiska styrdokument inom kommunen såsom översiktsplan samt trafik- cykel- och kollektivtrafikplan.

I anslutning till de åtgärdsförslag som lyfts fram noterar Länsstyrelsen några utmaningar och möjliga målkonflikter, framförallt kopplat till samhällsplaneringen. Det gäller:

- För att fler ska kunna investera i ett laddfordon vare sig det är ett elfordon eller ett hybridfordon som kan köra kortare sträckor på el, krävs det att el-infrastrukturen byggs ut för att

hållbara transporter och resor ska kunna utvecklas. Detta gäller både inom befintlig bebyggelse och ny bebyggelse.

- Det finns en intressekonflikt om att vilja expandera produktionen av el från sol på ”outnyttjade platser som passar för solelsproduktion” och att vilja förbättra odlingsmetoder och nyttja marken effektivt. Brukningsvärd jordbruksmark får enligt 3 kap. 4 § Miljöbalken endast tas i anspråk för att tillgodose väsentliga samhällsintressen om behovet inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. En intressekonflikt kan även finnas med kulturmiljövärden och kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 2 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900) ska marken användas till det som den är bäst lämpad för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Anläggningar för solelsproduktion bör prioriteras på t.ex. taket till stora köplador eller lagerlokaler för att ge förutsättningar för en bättre markanvändning och undvika att bygga på produktiv jordbruksmark.
- Att bygga i trä har en mindre klimatpåverkan än cement, betong och asfalt. Länsstyrelsen saknar dock ett resonemang om de effekter som avverkning av träd för att producera byggmaterial kan ha på markens geotekniska förutsättningar, risken för erosion/skred, dagvattenhanteringen samt grundvatten och på sikt påverkan på naturens möjlighet att lagra koldioxid. Länsstyrelsen ser därför positivt på åtgärdsförslaget om att återanvända och återbruka byggmaterial. Till detta kan läggas renovering av befintliga byggnader snarare än att bygga nytt. Gamla byggnader är ofta byggda med bättre material och ett högre hantverkskunnande än dagens byggnader och har därför oftast en bättre stomme som med fördel kan renoveras istället för att rivras.

Länsstyrelsen saknar också några åtgärdsområden:

- Kollektivtrafikstråken mellan de externa köpcentrumen i stadens utkanter och innerstaden behöver förbättras om fler ska välja att resa med kollektivtrafik framför bilen.
- För att det ska vara attraktivt att välja cykeln behöver byggnationen och driften av gång- och cykelvägar finnas med i planeringen. Då blir det enkelt och riskfritt att ta cykeln, inom tätorten och mellan olika delar av kommunen.

4.3 Förflyttningar

Hur *Transition Elements* kan användas av kommunens aktörer för att formulera egna målsättningar bör förtydligas. Det framgår att arbetet är under utveckling, men det vore bra att redan nu beskriva hur *Transition Elements* är tänkt att fungera som stöd för aktörerna i kommunen.

4.4 Stöd för klimatomställning

Panorama nämns, och det framgår att *Panorama* även visualiserar Eskilstunas klimatomställning. Det finns dock ingen länk för att kunna se detta. Länken till *Transition Elements* går till en generell beskrivning av verktyget. Om det finns lokalt anpassat material för Eskilstuna kommun vore det bra att kunna se det.

Hur Länsstyrelsen kan bidra till klimatprogrammets mål och fokusområden

Länsstyrelsen har i uppdrag att leda och samordna arbetet regionalt för att nå de nationella klimat- och energipolitiska målen. Arbetet utgår från [den regionala klimat- och energistrategin](#).

Länsstyrelsens roll i det regionala arbetet motsvarar Eskilstuna kommuns arbete lokalt. Genom de regionala samverkansforum¹ som Länsstyrelsen samordnar kan Länsstyrelsen bidra till och stödja genomförandet av Eskilstuna klimatprogram på en övergripande nivå. Länsstyrelsen ser gärna ett nära erfarenhetsutbyte med Eskilstuna kommun, till exempel om fortsatt utformning av genomförandet av programmet samt hur verktygen *Panorama* och *Transition Elements* kan användas.

I genomförandet av klimat- och energistrategin arbetar Länsstyrelsen med att i samverkan med regionala och lokala aktörer utveckla åtgärder för att nå klimat- och energimålen regionalt. Länsstyrelsen ser det som särskilt viktigt att verka för att lyfta åtgärdsområden som behöver diskuteras på en regional nivå. Ambitionen är att det regionala arbetet på det sättet kompletterar kommunens arbete och dialog lokalt i Eskilstuna. Arbetsformen för Länsstyrelsen för att utveckla åtgärder är processen för Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö (ÅFM).

Genomförandet av strategin innebär för Länsstyrelsen också att genomföra åtgärder - både åtgärder som beslutats i regional

---

¹ Miljö- och klimatråd Södermanlands län, Miljö- och klimatstrategiska nätverket (handläggarnätverk)

samverkan inom ÅFM, och andra uppdrag och projekt. Slutligen är också uppföljningen en del av Länsstyrelsens arbete för att genomföra den regionala Klimat- och energistrategin.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Beatrice Ask med klimat- och energisamordnare Maria Gustavsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Anne-Li Fiskesjö chef Avdelningen för Natur och miljö, Kristina Keltler Mossberg chef Enheten för Vatten, miljö och klimat, Victor Zakrisson chef Plan- och byggenheten samt Erika Svensson planhandläggare medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Beslutande

Universitetsdirektör

Handläggare

Jonatan Mathiasson

kommunstyrelsen@eskilstuna.se

Remissvar: Klimatprogram Eskilstuna

Beslut

Universitetsdirektör beslutar att Mälardalens universitet (MDU) avstår att lämna yttrande på rubricerad remiss avseende klimatprogrammets innehåll.

På frågan om hur MDU kan bidra till klimatprogrammets övergripande mål och fokusområden konstaterar lärosätet att MDU har ambitionen att bidra till hållbar utveckling genom utbildning, forskning och samverkan. Lärosätets ambition kan kopplas till flera delar i klimatprogrammet.

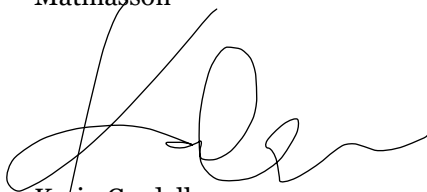
Bakgrund

Mälardalens universitet har beretts tillfälle att lämna yttrande över Klimatprogram Eskilstuna, som anger övergripande klimatmål för ett gemensamt klimatomställningsarbete i Eskilstuna.

Remissvaret har beretts av lärosätets prorektor och av handläggare med ansvar för hållbar utveckling.

Universitetsdirektör beslutar efter föredragning av handläggare Jonatan Mathiasson

Karin Cardell
Universitetsdirektör

Jonatan Mathiasson
Föredragande

Ämne: Remissvar - 04 Remiss av klimatprogram Eskilstuna
Från: Emilia Bergius <Emilia.Bergius@svenskakyrkan.se>
Till: kommunstyrelsen
Mottaget: 2022-01-05 12:29:22

Hej! Här kommer ett remissvar på klimatprogram Eskilstuna, å Strängnäs stifts vägnar.

Övergripande synpunkt:

- Planen känns i sin helhet bra och relevant. De målområden och åtgärder som finns med är viktiga i färdens mot klimatpositivitet.

Yttranden kring specifika områden:

4.2.3 Bygga, renovera och anlägga med låg klimatpåverkan, s. 8–9

Kommentarer:

- Av de byggnader som kommer att finnas och användas inom den kommande 20-årsperioden är majoriteten redan byggda varför även energieffektivisering av det befintliga byggnadsbeståndet blir relevant. Av vilken anledning har denna aspekt exkluderats i planen?
- En del av klimatarbetet handlar om anpassning och att rusta våra samhällen för de effekter som klimatförändringarna kan komma att innebära. Hur påverkar klimatförändringarna planering av bebyggelse och infrastruktur, samt hur det i övrigt är att bo, vistas och verka i kommunen?

Svenska kyrkans bidrag till måluppfyllnad:

- Strängnäs stift och de församlingar/pastorat som ingår i stiftet kan bidra till klimatprogrammets övergripande mål och fokusområden på många vis. Vi arbetar utifrån ett eget måldokument, [Färdplanen för klimatet](#), som innehåller många fokusområden som överlappar med de i klimatprogrammets. Svenska kyrkans organisation arbetar b.l.a. med att:
  - Minska organisationens klimatpåverkan från transporter/resor, inköp/konsumtion/investeringar.
  - Förvalta skog/mark och byggnader på ett klimatsmart sätt.
  - Utveckla laddinfrastrukturen för elbilar.
  - Producera förnyelsebar el, både småskaligt (solceller på tak) och projekterar för mer storskaliga projekt.
  - Bjuda in till samtal om frågorna i våra aktiviteter och verksamheter.

Vänliga hälsningar

Emilia Bergius

MILJÖ- OCH KLIMATHANDLÄGGARE
STRÄNGNÄS STIFT
E-post emilia.bergius@svenskakyrkan.se
Telefon direkt 0152-23 418
www.svenskakyrkan.se/strangnasstift

GDPR-information: Vill du veta mer hur Strängnäs stift hanterar dina personuppgifter kan du läsa i [Integritetspolicy för Strängnäs stift](#) där personuppgiftsbehandlingen i våra olika verksamheter beskrivs. I vår integritetspolicy finns kontaktuppgifter till vårt dataskyddsbud. Där beskrivs även

dina rättigheter och din rätt att klaga till Integritetsskyddsmyndigheten. Vill du veta mer om dina rättigheter finns även information på [Integritetsskyddsmyndighetens hemsida](#).

Ämne: Remiss Klimatprogram Eskilstuna Dnr 2021:7
Från: Remona de Maré <remona.demare@kulturens.se>
Till: kommunstyrelsen; Bengt Sunesson <bengt.sunesson@lbforsomland.se>
Mottaget: 2022-01-10 15:35:41

Hej!

Här kommer Kulturens Bildningsverksamhet remissvar Klimatprogram Eskilstuna Dnr 2021:7

På sid 10, stycket om utbildning, skulle vi gärna få lyfta fram studieförbunden eller åtminstone folkbildningens aktörer som en möjlig utförare/samarbetspartner. Studieförbund nämns bara en gång i dokumentet och då i samband med en aktivitet som redan ägt rum.

Kulturens ingår tillsammans med övriga studieförbund i samarbetet kring den s.k. Klimatagendan, ett studiematerial kring hållbarhetsfrågor som kan användas för t.ex. studiecirklar i syfte att skapa förståelse och handling i klimatfrågan. Forskning betonar vikten av att lyfta flera olika perspektiv av frågan samt arbeta praktiskt med exempel från deltagarnas närmiljö, om man vill ha deltagare som agerar och inte bara förstår sambanden i teorin. Detta är folkbildningen och i synnerhet studiecirklar, med dess dialogfokus och deltagarorientering, en bra form för.

Med vänlig hälsning

Remona de Maré

Regionsamordnare med särskilt ansvar för kommun- och landstings-/ regionsbidrag

KULTURENS

070-272 96 74

remona.demare@kulturens.se

www.kulturens.se

Ämne: Synpunkter på remiss - Klimatprogram för Eskilstuna

Från: no-reply@eskilstuna.se <no-reply@eskilstuna.se>

Till: kommunstyrelsen

Mottaget: 2022-02-23 14:38:10

Förnamn

Petter

Efternamn

Lymar

Organisation / förening

Klimatklubben Eskilstuna

E-postadress

petter.lymar@telia.com

Synpunkter på remissen

Remissvar från Klimatklubben Eskilstuna på

KLIMATPROGRAM ESKILSTUNA

Klimatklubben Eskilstuna är mycket nöjd med förslaget till övergripande Klimatprogram för Eskilstuna. När programmet är genomfört har Eskilstuna tagit sin del av ansvaret för att hejda klimatförändringarna på jorden. Det är i linje med globala, nationella och regionala mål och det uppfyller målen för Klimatklubben Eskilstuna. Om Eskilstuna genomför programmet kan dessutom både företag och privatpersoner få en ljus framtid där vi ligger i täten för den omställning som måste göras.

Vi är stolta över att Eskilstuna kommunorganisation är bland de främsta i landet i arbetet för en hållbar framtid och att många företag, organisation och privatpersoner bidrar med avsevärda insatser.

Vi är positiva till att programmet omfattar hela den geografiska kommunen och att samarbetet med näringslivet är påbörjat. Många företag ligger före både kommunorganisation och medborgare i sin planering och kan ge draghjälp till arbetet.

Vi är också positiva till initiativet att redovisa koldioxidutsläppen lokalt.

Vi anser att metoden med att kartlägga, sätta mål, genomföra, berätta och följa upp är bra.

De fem fokusområdena omfattar det som tillsammans innebär ett förnybart och cirkulärt samhälle, vilket är förutsättningen för en hållbar jord.

Vi vill citera Greta Thunberg. Programmet får inte bli "Bla, bla, bla"!! Klimatet kan inte vänta. Konkreta åtgärder måste sättas in snabb!

1. Vi vill snarast se en konkret klimatplan för kommunorganisationen varje nämnd och bolag med kartläggning av utsläpp, ansvarsfördelning och åtgärder. Tiden är extremt kort. Kan vi dra lärdomar av hur kommunorganisationen ställt om för corona?
2. Vi vill också ha förtydligande av hur uppföljningen ska ske och redovisas. Vad är kommunorganisationens ansvar i detta?
3. Statistiken över utsläpp måste omedelbart förbättras. I ett läge när vi ska minska utsläppen med 16 procent per år duger det inte med utsläppsstatistik som är fyra år gammal! Inte ens årsstatistik är tillräcklig om vi ska motivera både företag, tjänstemän och enskilda att bidra. Vi skulle önska månatliga rapporter om vilka insatser som

gjorts inom kommun och näringsliv och statistik över till exempel trafik, energiproduktion och byggprojekt av olika slag.

Vi inser svårigheterna med territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp, men det måste gå att uppskatta till vissa delar och komplettera med nyckeltal så att medborgare och andra kan få en återkoppling.

4. I ett demokratiskt samhälle är förutsättning för att genomföra klimatprogrammet att Eskilstunas medborgare är med på noterna. Idag är eskilstunaborna illa informerade om klimatkrisen och allt för få känner till och deltar i det klimatarbete som bedrivs. Det krävs en aktiv kommunikation
5. Vi vill understryka att klimatet hänger när samman med övriga 16 globala mål för FN där till exempel biologisk mångfald, hållbara konsumtions- och produktionsmönster och hållbar energi är avgörande för klimatarbetet.

Klimatklubben Eskilstuna arbetar med information och aktioner kring klimatfrågan. Vi samarbetar gärna på alla sätt vi kan för att genomföra Klimatprogram Eskilstuna!

Klimatklubben Eskilstuna

Antaget på årsmöte den 8 februari 2022

Petter Lymar
ordförande

Samtycke
2022-02-23 14.38

Jag samtycker till att Eskilstuna kommun behandlar mina personuppgifter. Mer information om hur Eskilstuna kommun behandlar personuppgifter finns på [eskilstuna.se/gdpr](https://www.eskilstuna.se/gdpr).

Remissvar på KLIMATPROGRAM FÖR ESKILSTUNA KOMMUN från studiecirkel om klimatet i S:t Eskilskyrkan

Inledning

S:t Eskilskyrkan har, efter överläggningar och beslut vid såväl församlingsmöte som församlingsstyrelse, skrivit på en avsiktsförklaring om att bidra till att nå målet om ett klimatpositivt Eskilstuna 2045. Hösten 2021 genomfördes fyra öppna samlingar i S:t Eskilskyrkan under temat *Vi och klimatet*. Vid en av dessa samlingar medverkade miljöstrateg Maria Johansson från Eskilstuna kommun, och informerade om kommunens klimatprogram. Som en följd av dessa samlingar startades en studiecirkel som under vintern 2022 studerat klimatfrågan och då även tagit del av kommunens förslag till klimatprogram.

Remissvar

Vi tillstyrker det föreliggande förslaget till Klimatprogram för Eskilstuna. När programmet väl är genomfört har Eskilstuna tagit en avsevärd del av ansvaret för att hejda klimatförändringen.

Vi tycker att det är mycket bra att så tydliga åtgärder lyfts upp inom de fem olika fokusområdena. Den stora utmaningen blir nu att hållbart genomföra dessa åtgärder. Den aktuella remissen omfattar inte kommunkoncernen med dess bolag, men då remissen för kommunkoncernens plan för klimat saknar motsvarande konkretion, vill vi i detta sammanhang passa på att efterlysa lika konkreta åtgärder för dessa aktörer.

Vi är positiva till att programmet omfattar hela den geografiska kommunen och att samarbetet med näringslivet har påbörjats.

Vi anser att metoden med att kartlägga, sätta mål, genomföra, berätta och följa upp är bra. Efter att ha läst utvärderingen av den gamla klimatplanen, vill vi dock betona ett par saker som också togs fram i den utvärderingen: Ansvaret för genomförandet av åtgärderna för att nå målen ska inte ligga på en person, utan på en funktion. Vi anser också att det är mycket viktigt att det finns en processledare, som hela tiden följer upp och utvärderar det som görs.

I avsnittet om att *Lagra och ta upp växthusgaser* framhålls vikten av att öka mängden grönytor och träd för att kapsla in växthusgaser. Vi vill understryka att detta, med rätt val av växter, även har stor betydelse för att öka den biologiska mångfalden. I samma avsnitt understryks vikten av ett ansvarsfullt skogsbruk. Vi uppmanar kommunen att även inkludera andra skogsägare, exempelvis Sveaskog, i detta viktiga arbete.

Vi har även tagit del av Klimatklubben Eskilstunas remissvar angående Eskilstuna Klimatplan och ställer oss bakom det svaret i allt väsentligt. Några av ovanstående formuleringar är hämtade från Klimatklubbens remissvar.

Eskilstuna den 7 mars 2022

S:t Eskilskyrkans studiecirkel om klimatet våren 2022

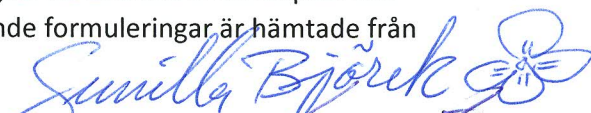

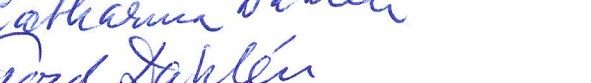

/Birgitta Keller, S:t Eskilskyrkans ordförande/

Ämne: KSKF/2021:7 Kommentarer till remiss Av Klimatprogram Eskilstuna
Från: Jessica Bjurström <jessica.bjurstrom@gtrmotorpark.se>
Till: kommunstyrelsen; Johan Heggblad <johan.heggblad@gtrmotorpark.se>
Mottaget: 2022-03-22 14:17:33

KSKF/2021:7

Kommentarer till remiss Av Klimatprogram Eskilstuna

Inledningsvis önskar vi gratulera till ett starkt och viktigt dokument.

Med denna remiss-yttran önskar vi lyfta frågan om den bygger in tillräckligt med 1, "sense of urgency". Enligt vår mening tror vi att den delen kan behöva ses över. Vi har även förslag om 2, riktat stöd i kartläggning punkt 4, för att hjälpa till att öka takten samt 3, samverkansprojekt med akademien för att jobba med specifikt regionens företag och redovisning, 4, gemensam redovisning när bolag i Mälardalen under åren 2020-2022 tagit egna initiativ och bidragit till en minskning, (man kan tro och hoppas att många vill hjälpa till att nå målet på 16% minskning per år). Erbjud en manuell insats så att effekten kan redovisas snarast och publikt och i sig bli ett kommunikationsverktyg som gör att fler bolag vill vara duktiga och visa upp sina positiva resultat. (Och ja, offentlig redovisning kan anklagas för greenwashing men när vi endast har åtta år kvar till 2030 för att stödja en klimatomställning så måste alla medel vara tillåtna att få individer och företag att börja gå).

1, Öka känsla av sense of urgency, vikta tydligare i tid och energi till fördel till Att Göra. I december 2017 fastslog Kommunfullmäktige, Eskilstunas vision 2030. Idag har fem år gått. Under dessa år kan CO2-utsläppen ha fortsatt att öka, precis som i resten av världen. Det är oundvikligt att planering måste få ta tid. Men idag, vad kan vi göra mer för att snabba upp takten. Köra ikapp helt enkelt. I vägen till målet i Klimatprogram Eskilstuna, 4.1 Steg för minskad klimatpåverkan finns en steg-process. Där "kartläggning och sätta mål" står som nummer ett och två. Först som tredje punkt står Göra. Trots att det är det allra viktigaste steget och är det som gör skillnad i en helt unik AKUT tid. Att Agera Omedelbart. Det här blir lite av en semantiskt övning. Särskilt när tiden är vår största utmaning. Risken finns att en kartläggning utan stöd och fritt målsättande försenar processer. När har vi workshoppat/processat färdigt? Och hur kan vi snabba upp stegen innan "att göra".

2. Vi föreslår riktat stöd generellt i kartläggning till företag som kan ha tagit stora steg de senaste två-tre åren som kan påvisa ett större klimat-hopp.

GTR Motorpark har tagit beslutet att vara en grön anläggning. Förutom solpaneler och materialval byggs ytorna på återvunna, miljöcertifierade schaktmassor. Under åren 2019-2021 har anläggningen tagit emot 250 000 ton inkört återbrukat material i byggnationen av den nya banan.

Vad det innebär i CO2-påverkan skulle vara mycket intressant att veta. Idag finns inget sådant verktyg för entreprenadbolag. Då vi fört register på vad det är för material som vi byggt med går det enkelt att kartlägga.

3. Vi föreslår samverkan med akademien för stöd i kartläggning inom återvinning. Siffror är tydliga, mätbara och bra och ger inspiration.

4. Vad kan organisationer och företag i Mälardalen redan nu redovisa i takten på CO2 minskning under åren 2020-2022? Hur ligger vi till, nu, över eller under målet om 16%?

I enlighet med Agenda 2030s mer övergripande mål 13, att omedelbara åtgärder ska vidtas för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser skulle en analys kunna ge svaret på exempelvis hur mycket GTR som anläggning bidragit med till Eskilstunas mål om en minskning på 16% av koldioxidutsläppen. Förutom att kartläggningen kan tjäna som beste practice bidrar resultaten förmodligen till att helt eller delvis uppnå delmålet enligt punkt 3 Mål i Eskilstunas Klimatprogram.

Med vänlig hälsning
Jessica Bjurström

Jessica Bjurström
Chief Innovation Officer
Green Valley Track Resort AB
GTR Motorpark
+46735517273

Remissvar - Klimatprogram Eskilstuna

Ert diarienummer KSKF/2021:7

Region Sörmland har erbjudits möjlighet att yttra sig över rubricerad remiss Klimatprogram Eskilstuna.

Region Sörmland anser att klimatprogrammet överlag visar på en tydlighet för hur kommunen själv och aktörer i kommunen bör prioritera för att nå målet, att som geografiskt område vara klimatpositiv år 2045.

Transportera och resa hållbart

I klimatprogrammet läggs ett stort fokus på fossilfria resor, det är dock otydligt om det endast innebär fossilfria bilar eller om det också innefattar gång, cykel och kollektivtrafik. Framför allt gång- och cykeltrafik är viktig att lyfta fram eftersom den leder till förbättrad hälsa för den enskilde. Förbättrad hälsa blir en snabb och positiv återkoppling, som för regionens personal erfarenhetsmässigt visat sig vara en betydligt starkare drivkraft än global klimatnytta. Här skulle programmet också kunna kopplas mot övrig samhällsplanering och drift av infrastruktur för att skapa hållbar mobilitet och transportsnål planering.

I stycket som berör samverkan om varutransporter kan man lägga till en annan möjlig åtgärd för att dela varutransporter, att utöka det möjliga tidsfönstret för leverans, till exempel från morgonen till eftermiddagen då detta ger en grossist möjlighet att minska körsträckan för sin fordonsflotta.

Även om programmet är tänkt att fungera under lång tid framöver, med olika tekniska lösningar, skulle texten kunna förtydligas. Ett exempel på förtydligande är att lokalt producerade bränslen, som biogas och vindkraft, läggs till. I de delar av texten där kommunen åsyftas som aktör bör det i klartext skrivas ut, istället för att tala om "aktörer".

Använd och producera energi effektivt

Region Sörmland vill understryka vikten av omställningen till förnybar energi och att det inte endast är solenergi som behövs utan att vindkraft också kommer att bli viktig för den lokala elproduktionen, tack vare sin betydligt större skala.

Bygga, renovera och anlägga med låg klimatpåverkan

Region Sörmland anser att klimatprogrammet saknar resonemang om förutsättningar för hållbart resande vid nybyggnation samt målsättningen att bara bygga passivhus, som är så välisolerade att de inte behöver tillföras särskilt mycket energi av något slag.

Konsumera och producera medvetet

Det bör läggas till att slutna kretslopp för stora och relativt lokala materialströmmar är ett viktigt redskap. Om det till exempel går att cirkulera ett plastföremål 20 gånger innan den kasseras, minskar klimatpåverkan från en fossil råvara med hela 95 procentenheter.

Region Sörmland nämns som en viktig aktör för att vässa den offentliga upphandlingen ur klimatsynpunkt. Samarbete behövs mellan offentliga aktörer för att ställa krav på leverantörer och för att få fram klimatsmarta produkter. I resonemanget saknas dock vikten av marknads/leverantörsdialog och samordning av kravformuleringar vid upphandling, vilket bör läggas till i programmet.

Lagra och ta upp växthusgaser

Här finns en tydlig målkonflikt om konkurrensen av mark. Eskilstuna är en stad som vill växa och expandera samtidigt som marken behövs för att lagra och ta upp växthusgaser. Det är därför viktigt att de åtgärder som vidtas är hållbara både ekonomiskt och sett till den markyta de tar upp. Parker och grönytor är ett sätt att klimatanpassa för den uppvärmning som redan håller på att ske. Grönytor är enormt viktiga för människors välmående, men som metod för att binda koldioxid är de dyra och har liten effekt. Därför bör stycket om grönytor tas bort. Förslagsvis läggs istället en text till om möjligheten att lokalt producera biokol och tillföra den till åkermark i kommunen. Biokol binder koldioxid för mycket lång tid framåt samtidigt som den förbättrar markens förmåga att producera livsmedel och kan därmed bidra till att kompensera förlust av stadsnära odlingsmark som bebyggs.

Förflyttningar utifrån utsläppssektorer

Stycket står inte för sig själv i texten och det är svårt att förstå vad som avses. Stycket bör konkretiseras eller tas bort.

Stöd för klimatomställning

Region Sörmland anser att det är bra att det tas fram ett stöd för klimatomställningen men oroas över om stödet är tillräckligt för att engagera tillräckligt många aktörer i Eskilstuna kommun. Klimatplanen bygger på frivillighet och att varje enskild aktör själv tar beslut om och hur de bidrar, inom de områden som står till deras förfogande. Klimatplanen pekar dock ut att målet bara kan nås om alla aktörer är med och bidrar. Ett visst stöd för klimatomställningen beskrivs och ska bland annat ge ökat incitament för klimatengagemang hos aktörerna. Programmet bör dock ytterligare tydliggöra vikten av att aktörerna i Eskilstuna kommun måste ta ansvar och bidra samt att målet inte kan uppnås utan dem.

Det finns en otydlighet kring uppföljning av målet. Programmet pekar ut att målet bara kan nås om utsläppningsminskningskurvan är exponentiell, vilket innebär att de större utsläppsminskningarna måste ske i tidigt skede. Programmet lämnar det öppet om hur uppföljning ska ske. Uppföljning är viktigt för att i tid upptäcka om minskningen av koldioxiden inte sker i den takt som behövs och om aktörerna behöver växla upp sitt arbete.

Jan Grönlund
Regiondirektör

Ämne: Synpunkter på remiss - Klimatprogram för Eskilstuna

Från: no-reply@eskilstuna.se <no-reply@eskilstuna.se>

Till: kommunstyrelsen

Mottaget: 2022-03-21 08:20:44

Förnamn

Olivia

Efternamn

Blixt

Organisation / förening

Atea Eskilstuna (genom lokal hållbarhetsambassadör)

E-postadress

olivia.blixt@atea.se

Synpunkter på remissen

ATEA i Eskilstuna har tagit del av remissversionen av Klimatprogram Eskilstuna och har övergripande en positiv inställning till programmet. Vi anser att programmet är välformulerat och öppnar för engagemang inom kommunens klimatomställning hos såväl företag som organisationer och invånare.

Under avsnitt 3.4.4. (s. 9-10) önskar vi mer tydlighet avseende kommunens vilja att vässa den offentliga upphandlingen ur klimatsynpunkt och att arbeta för cirkulära lösningar. Det är viktigt att det beskrivs tydligt vad kommunen ska uppnå inom dessa områden, inte minst eftersom kommunens agerande har stor möjlighet att påverka andras klimatomställning. Om kommunen visar vägen följer företag, organisationer och invånare med större sannolikhet efter.

ATEA i Eskilstuna kan och vill bidra till att nå klimatmålen som beskrivs i Klimatprogram Eskilstuna genom att anordna en aktivitet för återtag av elektronik och IT inom kommunen. Vi diskuterar gärna hur en återtagsaktivitet hade kunnat genomföras tillsammans med er.

Samtycke

2022-03-21 08.20

Jag samtycker till att Eskilstuna kommun behandlar mina personuppgifter. Mer information om hur Eskilstuna kommun behandlar personuppgifter finns på www.eskilstuna.se/gdpr.

Föreningen Klimatsossarna Eskilstuna remissvar på Eskilstuna klimatprogram

Klimatsossarna har i ett par år studerat och diskuterat det lokala klimatarbetet i Eskilstuna. Vi är stolta över att kommunen ligger långt framme i landet, men inser att det är långt kvar innan vi är en klimatneutral kommun. Vi är därför mycket glada över att kommunen nu tar ett brett initiativ för att få hela den geografiska kommunen att gå i takt. Med detta klimatprogram kan företag, organisationer, medborgare och den kommunal organisationen tillsammans uppfylla de mål vi åtagit oss som land, region och kommun. Då kan vi alla sova gott om natten för att vi gjort vår andel.

Målet är ambitiöst. Att nå en sänkning av CO₂-utsläppen med 80 procent till 2030 är svårt. Det framgår av kommunens klimatplan att det blir särskilt svårt för de kommunala bolagen. Med anledning av detta vill vi föreslå några saker:

1. En stor andel av kommunen utsläpp kommer från upphandling av varor och tjänster. Bostäder, vägar, flis till energiverket men även blöjor, skolböcker och munskydd köps utifrån. Vi menar att upphandlingen skyndsamt måste anpassas till klimatprogrammet och att fullmäktige måste ta ställning till eventuella merkostnader på grund av klimatanpassning. Genom klimatvänlig upphandling bidrar vi också kraftigt till att driva fram förändringar i näringslivet.
2. Transporter är en mycket tung utsläppskälla. Byte till förnybara bränslen måste gå snabbt men också ske jämlikt. Idag finns allt fler billiga elbilar på marknaden, men det krävs att de som bor i flerbilshus har samma billiga elpris för att ladda bilen som villaägare. Kommunen bör skyndsamt göra en kommunal laddplan där Energi&Miljö, Kommunfastigheter och Stadsbyggnadsnämnden samarbetar om villkor och energiförsörjning till elbilar i alla flerbostadsområden, plus snabbaddplatser för besökare i kommunen och passerande lastbilar.
3. Om tio år kommer merparten av alla bilar att köras på el, både person- och lastbilar liksom säkert traktorer och andra arbetsfordon. Elbehovet från förnyelsebara källor kommer att fördubblas liksom kraven på elnätet. Energi&Miljö bör få i uppdrag att göra en planering av utbyggnaden i Eskilstuna. Kan vi utveckla mer solkraft, vätgaskraft och vindkraft i kommunen? Krävs utbyggnad av elnätet? Hur ska vi se på biogas i energiverk och fordon, är det en nödvändig övergångsfas och hur ska den i så fall trappas ner?
4. I IPCC:s senaste rapport framgår att det inte räcker att minska utsläppen drastiskt. Vi måste också fånga upp CO₂. Lokalt kan vi se över hur skogarna används, inga kalavverkningar, lägga igen diken som inte används, plantera fler träd i stan.
5. Företagen är väl medvetna om vad som krävs. Den kommunala organisationen har vi demokratiskt ansvar för. Allmänhet och medborgare har vi däremot små möjligheter att styra över. För det krävs i första hand information, uppföljning och uppmuntran. Informationen är idag i stort sett obefintlig. Det krävs ett stort eget intresse för att ens veta om att det finns ett klimatprogram. Här måste ske något drastiskt för att väcka intresse, som exempelvis att sätta en stor mätare med kommunens 180 000 ton CO₂ och ha en länk där vi varje vecka uppdaterar vad som görs och hur utsläppen sjunker.

6. Uppföljning är en nyckelfråga. Vem är överhuvudtaget ansvarig för klimatutsläppen i Eskilstuna? (utöver Jimmy Jansson som är ansvarig för allting) Den omställning som måste ske kräver fokus från alla förvaltningar och nämnder. Hittills är det mest tjänstemän som driver klimatfrågan. Vi föreslår en klimatnämnd/utskott.

Föreningen Klimatsossarna Eskilstuna

Genom

Anna Jerdén

Ordförande

Yttrande från Eskilstuna FN förening

Datum: 2022-03-31

Remissyttrande gällande Klimatprogram Eskilstuna

Vi avger härmed detta remissyttrande gällande *Klimatprogram Eskilstuna*. I ett kommande remissyttrande ges en remiss på *Kommunkoncernens plan för klimatet*.

Sammanfattande slutsats och förslag om Klimatprogrammet för Eskilstuna

Klimatprogrammet kommer i nuvarande utformning inte alls att kunna uppnå nödvändiga utsläppsmål för geografiska Eskilstuna

Klimatprogrammet för geografiska Eskilstuna (koncernkoncernen exkluderad) innehåller många intressanta begrepp och resonemang. Del- och etappmål saknas dock för alla sektorer och fokusområden, liksom tidplaner och resurs-och hjälpresurser. Att lämna till individer och organisationer att utan omfattande hjälp och samverkan själva ange relevanta mål och utforma effektiva strategier och planer för så stora och snabba utsläppsminskningar är helt verklighetsfrämmande. Programmets innehåll och angreppssätt avslöjar att programmets styrgrupp och författare saknar grundläggande kunskaper om effektiva förändringsprocesser med respektfull och ömsesidig påverkan och tillhörande kommunikationsplaner, se mer nedan. Det finns därför ingen möjlighet att individer och organisationer i geografiska Eskilstuna utanför kommunkoncernen (utom kanske de största företagen) vill och kan minska sina utsläpp så snabbt och omfattande som antas krävs.

Erbjudande

Undertecknad förening erbjuder sig att i en respektfull och konstruktiv anda samverka och bidra till att Klimatprogrammet förverkligas vad gäller utsläppen. En förutsättning för att ägna vår ideella tid till detta är att nödvändiga del- och etappmål inom olika fokusområden liksom åtgärder kommer att formuleras. Vi kan också bidra till prioriteringsprinciper och att identifiera klimatrelaterade områden. Dessutom kan vi bidra med våra kunskaper om effektiva förändringsprocesser. Vi har också en omfattande idébank i sammanhanget med benchmarking gällande kommuner och klimat

Det övergripande målet är delvis redan överspelat

Det angivna övergripande klimatmålet är att både kommunkoncernens och geografiska Eskilstunas övriga territoriella utsläpp ska reduceras med 80 % till 2030. Man har angivit att utsläppen då måste

minska med 16 % per år. Samma mål tycks gälla de konsumtionsbaserade utsläppen. I stort sett ingen svensk kommun har under ens ett enstaka år hittills lyckats med en så stor territoriell utsläppsminskning. Snittet ligger historiskt på omkring 2 %. Eftersom koldioxidbudgeten för kommunens territoriella utsläpp, vad vi förstår, baseras på att en sådan utsläppsminskning ska ha startat redan 2021 och Eskilstuna inte kommer igång förrän tidigast 2023, innebär det att utsläppsminskningarna måste bli åtminstone 20 %/år istället (enligt bl.a Klimatkollen) för att målet 80 % minskning till 2030 ska kunna nås. Hur detta övergripande mål och drastiska utsläppsminskningar ska översättas till relevanta delmål nås för kommunens alla aktörer utanför kommunkoncernen är dock en gåta.

En enorm omställning krävs med styrning, motivation och metoder för detta – det är bråttom!

För att omställningen ska ha någon chans att lyckas måste programmets insatser ha stor insikt om vad som gör att människor och organisationer uppåddar förändringsvilja och kunskaper om hela klimatproblematiken för att de ska välja rätt mål och vidta effektiva tidsatta åtgärder. Programmet lämnar dock individer och organisationer helt ensamma med att själva sätta sina klimatmål och utforma åtgärder och är i nuvarande utformning helt orealistiskt

Bakgrund

Den gamla klimat- och energiplanen från 2012 omfattade både kommunkoncernen och geografiska Eskilstuna, och hade för den tiden framsynta och ambitiösa mål och åtgärder per sektor. Den verkar ha uppföljts först sporadiskt och efter 2016 inte alls, vad vi förstår. I augusti 2021 skrotades den helt och man började om från början, oklart varför. Kommunkoncernen har dock fått en ny klimatplan. De flesta kommuner som haft klimat-, miljö- och eller energiplaner har valt att uppdatera dessa. *Värdefull tid har gått förlorad vad gäller att snabbt börja minska koldioxidutsläppen för geografisk Eskilstuna.*

Av icke redovisade skäl har kommunen valt att inte skicka ut den kraftigt omgjorda och tilldelar ofullständiga klimatplanen för kommunkoncernen på remiss. Det är kommundemokratiskt felaktigt. Som invånare eller i en organisation har vi all rätt att delta i och påverka denna process, eftersom vi alla berörs av kommunkoncernens aktiviteter på olika klimatpåverkande områden. Därför har vi valt att oombetta, skriva en remiss också för denna, som skickas in senare.

Arbetsgång och samverkan under framtagningsprocessen

Under denna process och i Klimatprogramtexten verkar det som man enligt egen utsago haft en omfattande samverkan gällande klimatarbetet i kommunen med föreningslivet, bl. a de ideella föreningarna i kommunen. Det stämmer inte, i alla fall inte vad gäller t ex FN och Naturskydds-föreningarna i Eskilstuna. Dessa har värdefulla kunskaper om bl. a Agenda 2030 målen och implementeringen i kommunen och om förnybar energi, miljökonsekvenser och biologisk mångfald. De har dessutom kunskaper om och erfarenheter av påverkans- och samverkansarbeten samt erfarenheter av kommunalpolitiskt arbete inom dessa områden. FN föreningen blev f ö inte ens inbjuden att remissa Klimatprogrammet.

I olika sammanhang har vi förstått att kommunens intresse för de ideella föreningarna mest ses som redskap i klimatarbetet och förväntas informera och påverka sina medlemmar om Klimatprogrammets innehåll och förhoppningar om invånarnas agerande i klimatfrågan. För det första är detta en grav missuppfattning om vad som är ideella föreningars uppgifter. För det andra är det helt meningslöst att gå ut med ett så vagt icke mål- och åtgärdspreciserat förslag. Det är inte föreningarnas uppgift att vara megafoner för kommunen. För det tredje avslöjar det en stor okunskap eller (nonchalans) om effektivt förändringsarbete.

Biogena utsläpp som ofta förtigs eller definieras bort

Utsläppen från biobaserade bränslen påstås felaktigt inte ha några koldioxidutsläpp. Det är en sedan länge myt som ICCP, EU och alltfler i Sverige inser. Nyligen offentliggjorde Naturvårdsverket en beräkning över de totala utsläppen från landets biogena förbränning vilket landar på *50 miljoner ton koldioxid per år*. Av detta står kraftvärmeverken för *16 miljoner ton*. Enligt aktuell systemomfattande forskning ger totalt sett nya kalhyggen en negativ kolbalans på många miljoner ton i Sverige, trots skogsindustrins hävdande av motsatsen. Det krävs alltså av skogsbruket att färre träd avverkas via färre kalhyggen och övergång till andra avverkningsmetoder som är biologiskt hållbara.

Biobränslen till kraftvärmeverk och andra bioeldade kraftverk orsakar därför totalt sett negativa kolbalanser. Biobränslena måste därför kraftigt begränsas genom att dels användningen minskar via energieffektiviseringar hos fjärrvärmeverkens *kunder*, dels genom att solvärme, värmelagring och bergvärme utnyttjas.

På liknande sätt måste ifrågasättas tillskott av biodrivmedel för fordonsdriften i bl. a Eskilstuna. Vilket ansvar tar kommunen för att förmedla detta till ägarna av bensin- och dieseldrivna fordon?

Kommunspecifik kartläggning av ovanstående stora utsläppskällor i Eskilstuna (från skogs- och jordbruket och våtmarkerna) saknas, förutom värmeverkens, även om de senare sedan räknas bort.

”Förflyttningar utifrån utsläppssektorer” och Panoramaverktyget

Dessa begrepp och verktyg är närmast obegripliga/oläsliga och måste kraftigt modifieras till pedagogisk och användbar form.

Stöd för klimatomställning

På detta viktiga område nämns en mängd idéer som olika aktörer antas behöva. Den främsta invändningen är här att stödet i huvudsak är passivt, dvs. aktörerna förväntas själva veta var, när och hur de ska söka stöd och för vilka typer av klimatåtgärder. Det krävs enligt forskningen för effektiv kommunikation helt annan *proaktiv, skräddarsydd och uppsökande systematisk påverkande och stödjande kommunikation och stöd*. Om digitalt stöd ska användas, ska det vara mycket användarvänligt och relevant för olika aktörers utsläppsområden.

Unik, ineffektiv och ovetenskaplig avgränsning av klimatarbetet

Klimatprogrammet gör en mycket snäv avgränsning av Agenda 2030 målen till att endast omfatta ett, Mål 13. I stort sett alla andra kommuners klimatplaner gällande resp. geografiska område involverar många av de Agenda 2030 samverkande målen och/eller de 17 nationella miljömålen eller behandlar parallellt social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Många tunga instanser som ICCP, EU, Naturvårdsverket och många kommuner pekar på att klimatarbetet måste drivas i samverkan enligt ovan. Som *enda kommun vi sett* har klimatprogrammet, trots egna påståenden om vikten av sådan samverkan, avgränsat arbetet till att *endast omfatta ena delen* av Agenda 2030 Mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna. Den andra delen av Mål 13 gäller de nu, som alla inser, oundvikliga negativa konsekvenserna, *klimatanpassning*. Det har programmet aktivt valt bort. Klimatprogrammet är i ovanstående hänseenden inte bara ovetenskapligt grundat, utan kommer dessutom att bli ineffektivt och till stora delar oanvändbart.

Prioriteringsmodell saknas för snabba och effektiva utsläppsminskningar

För att snabbt kunna komma igång och effektivt få igång stora minskningar av utsläppen från olika sektorer och typer av verksamheter, behöver inte bara storleken på territoriella och

konsumtionsutsläpp kartläggas. Det är också mycket viktigt hur snabbt ett genomförande tar. Hänsyn måste tas till kostnader och andra resurskrav, direkt och indirekt rådighet och påverkbarhet liksom andra förutsättningar för att snabbt förverkliga minskningen. Järfälla och Umeå kommuners klimatplaner tar t ex upp prioriteringar.

Energieffektivisering är exempel på enkla åtgärder som snabbt kan genomföras och är förhållandevis billiga, men där kommunens möjlighet att påverka är begränsade. Samma gäller för installation av *solceller* omfattande icke kommunala aktörer. *Köttkonsumtion* står för en betydande del av utsläppen. Minskad köttkonsumtion kan, via kommunägda verksamheter (t ex skolor) och upphandling, påverka både direkt t ex skolelever och indirekt deras familjer på ett snabbt och billigt sätt. Många kommuner tar upp detta i sina klimatplaner. Förändring i klimatvänlig riktning av *transportsystemet* är extremt betydelsefullt ur utsläppssynvinkel, men tar lång tid och har för kommunens del begränsad direkt rådighet. Här finns utrymme för innovationer, vilket många kommuner visar prov på i sina klimatplaner.

Många viktiga fokusområden finns med, men andra viktiga saknas eller behandlas ytligt

Kommunen har förvissa tagit upp 5 viktiga fokusområden. Det är bra att *återvätning av dikade torvmarker*, *förbättring av odlingsmetoder inom jordbruket* nämns, liksom att *öka mängden grönytor och träd* och *ansvarsfullt skogsbruk* (vad det nu är) tas med, men hur och när berörs knappast alls.

Programmet vill öka takten *gällande energieffektivisering*, vilket är bra, se ovan. Samtidigt vet vi att detta område ständigt nedprioriterats genom åren av stat och kommuner, trots dokumenterat goda erfarenheter.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Dessa är *nära 3 gånger större* än kommunkoncernens utsläpp. Av dem är 60 % eller 5 ton koldioxid i snitt per invånare och år. Att dessa tas på allvar har sent omsider gått upp för regering och myndigheter och nu kommer att krävas konkreta mål och åtgärder på kommunal nivå för att också dessa utsläpp ska sänkas utsläppen lika mycket som de territoriella. Att en viss dubbelräkning med de territoriella utsläppen är ingen ursäkt för att inte göra något åt de konsumtionsbaserade utsläppen.

Dessa utsläpp borde alltså ha högsta prioritet. Vad gäller utformning av tidsatta delmål och åtgärder samt nödvändiga kommunala insatser och kommunikationsplaner för att motivera och hjälpa kommuninvånarna med de enorma reduktionerna av sina utsläpp, så har kommunen endast följande verklighetsfrämmande och direkt felaktiga uppfattning att komma med: " Respektive aktör och verksamhet har bäst förutsättningar att identifiera vilka aktiviteter som ger störst effekt både på kort och lång sikt, samt bäst förmåga att tillsammans med andra nå innovationshöjd inom sina områden".

Uttalandet förutsätter alltså att aktören ifråga har tillräcklig kunskap om sina egna utsläpp, att formulera sina mål, hur lätta de är att påverka och själv kan bedöma kostnader, sidoeffekter och koppling till sin övriga verksamhet och vet vad hen kan få för hjälp av kommunen. En vanlig reaktion vi möter bland medlemmarna kan tvärtemot oftast sammanfattas ungefär så här: "Jag är mycket oroad och vill verkligen göra något, men jag har ingen aning om vad som är viktigast och vad det kostar och hur en eventuell åtgärd ska genomföras."

Programmets bedömning av aktörernas förmåga och vilja att genomföra de nödvändiga drastiska utsläppsminskningarna strider inte bara mot vad andra kommuners klimatplaner antar, de är inte vetenskapligt grundade utan dessutom helt verklighetsfrämmande.

Kommunikationsstrategi och-plan

Programmet har inte heller har någon *kommunikationsstrategi och-plan*, i motsats till de flesta kommuner, bl. a Tidaholms, Malmös, Stockholms och Lunds kommuner. Därmed sviks kommunen medborgare och aktörerna utanför kommunkoncernen. Och då kommer helt enkelt de konsumtionsbaserade utsläppsminskningarna inte att bli av.

Fokusområden som saknas eller behandlas mindre tillfredsställande

Livsmedel och matsvinn

Köttkonsumtionen är den tredje största posten i de konsumtionsbaserade utsläppen. Minskad köttkonsumtion är därför ett viktigt område. *Matsvinnet* svarar för mycket stor onödig förbrukning av naturresurser med åtföljande klimatrelaterade utsläpp. Kasserad utgången mat läggs tillsammans med sina förpackningar. Påverkan på livsmedelsaffärer och konsumenter kan ge stora effekter på detta svinn, liksom att inte kasta mat efter måltider i olika sammanhang. Här finns stora påverkansmöjligheter på kommuninvånarna som programmet inte tar tillvara.

Upphandling

Genom sin roll som stor inköpare av olika slag av produkter såsom biobränslen, livsmedel, byggmaterial och av tjänster har kommunen stora möjligheter att billigt och snabbt se till att leverantörerna av dessa i sin tur ser till att deras koldioxidutsläpp kopplade till dessa produkter och kraftigt minskar. Eftersom invånare och organisationer i kommunen också ofta använder sådana produkter och tjänster, kommer sådana kommunala upphandlingsinitiativ att kunna bidra till minskningar av de konsumtionsrelaterade utsläppen. Detta stora viktiga område prioriteras av de flesta kommuner.

Eskilstuna FN förening

Ingrid Escobar, ordförande

Sten Lindeberg, klimat- och miljöansvarig

Bilaga 1

Exempel på bristande samverkansinitiativ

Kommunen har förvisso gjort en stor insats vid KlimatHoppMötet 2021(KHM) med sponsring av dess föreläsare. Dess representanter har också informerat om arbetet med programmet under mötet och i ett miniseminarium. FN föreningens och Naturskyddsföreningens (med 1300 medlemmar i kommunen) representanter i KlimatHoppMötets planeringsgrupp tog flera gånger initiativ till möten för att diskutera och bidra med resp. föreningens kunskaper och erfarenheter till vad man trodde skulle bli en bra och framåtsyftande uppdatering av den gamla klimatplanen. Under KHM planeringsprocessen bjöd FN föreningens och Naturskyddsföreningens representanter in flera gånger till separata möten med kommunens representanter gällande klimatarbetet. Erbjudandena nonchalerades av kommunrepresentanterna.

FN föreningen bidrog tidigare till införande av Agenda 2030 målen i kommunens verksamhet. Här missade man ett potentiellt viktigt bidrag. En verklig och fungerande integrering av dessa mål verkar för övrigt idag saknas i kommunen. Här missade kommunen en kunskapsresurs i klimatplanarbetet.

Agenda 2030, IPPC, EU, Naturvårdsverket m fl. och många kommuner betonar att *biologisk mångfald och klimat* hör oupplösligen samman. I Klimatprogrammet nämns först biologisk mångfald för att sedan avgränsas bort. Naturskyddsföreningens representant påpekade flera gånger med hänvisning till bl. a ovanstående att *biologisk mångfald* måste vara med som samverkande område. Programmet valde dock uttryckligen att avgränsa bort detta viktiga område.

Naturskyddsföreningen Eskilstuna

20220331

Eskilstuna kommun
Kommunstyrelsen
Eskilstuna

Remissyttrande gällande Klimatprogram Eskilstuna

Vi avger härmed detta remissyttrande gällande *Klimatprogram Eskilstuna*. I ett kommande remissyttrande ges en remiss på *Kommunkoncernens plan för klimatet*.

Sammanfattande slutsats och förslag om Klimatprogrammet för Eskilstuna

Klimatprogrammet kommer i nuvarande utformning inte alls att kunna uppnå nödvändiga utsläppsmål för geografiska Eskilstuna

Klimatprogrammet för geografiska Eskilstuna (koncernkoncernen exkluderad) innehåller många intressanta begrepp och resonemang. Del- och etappmål saknas dock för alla sektorer och fokusområden, liksom tidplaner och resurs-och hjälpresurser. Att lämna till individer och organisationer att utan omfattande hjälp och samverkan själva ange relevanta mål och utforma effektiva strategier och planer för så stora och snabba utsläppsminskningar är helt verklighetsfrämmande. Programmets innehåll och angreppssätt avslöjar att programmet styrgrupp och författare saknar grundläggande kunskaper om effektiva förändringsprocesser med respektfull och ömsesidig påverkan och tillhörande kommunikationsplaner, se mer nedan. Det finns därför ingen möjlighet att individer och organisationer i geografiska Eskilstuna utanför kommunkoncernen (utom kanske de största företagen) vill och kan minska sina utsläpp så snabbt och omfattande som krävs.

Erbjudande

Undertecknad förening erbjuder sig att i en respektfull och konstruktiv anda samverka och bidra till att Klimatprogrammet förverkligas vad gäller utsläppen. En förutsättning för att ägna vår ideella tid till detta är att nödvändiga del- och etappmål inom olika fokusområden liksom att åtgärder kommer att formuleras. Vi kan också bidra till prioriteringsprinciper och att identifiera klimatrelaterade områden. Dessutom kan vi bidra med våra kunskaper om effektiva förändringsprocesser. Vi har också en omfattande idébank i sammanhanget med benchmarking gällande kommuner och klimat.

Det övergripande målet är delvis redan överspelat

Det angivna övergripande klimatmålet är att både kommunkoncernens och geografiska Eskilstunas övriga territoriella utsläpp ska reduceras med 80 % till 2030. Man har angivit att utsläppen då måste minska med 16 % per år. Samma mål tycks gälla de konsumtionsbaserade utsläppen. I stort sett ingen svensk kommun har under ens ett enstaka år hittills lyckats med en så stor territoriell utsläppsminskning. Snittet ligger historiskt på omkring 2 %. Eftersom koldioxidbudgeten för kommunens territoriella utsläpp, vad vi förstår, baseras på att en sådan utsläppsminskning ska ha startat redan 2021 och Eskilstuna inte kommer igång förrän tidigast 2023, innebär det att utsläppsminskningarna måste bli åtminstone 20 %/år istället (enligt bl.a. Klimatkollen) för att målet 80 % minskning till 2030 ska kunna nås. Hur detta övergripande mål nås och drastiska utsläppsminskningar ska översättas till relevanta delmål nås kommunens alla aktörer utanför kommunkoncernen är dock en gåta.

En enorm omställning krävs med styrning, motivation och metoder för detta – det är bråttom!

För att omställningen ska ha någon chans att lyckas måste programmets insatser ha stor insikt om vad som gör att människor och organisationer uppåtdar förändringsvilja och kunskaper om hela klimatproblematiken för att de ska välja rätt mål och vidta effektiva tidsatta åtgärder. Programmet lämnar dock individer och organisationer helt ensamma med att själva sätta sina klimatmål och utforma åtgärder och är i nuvarande utformning helt orealistiskt.

Bakgrund

Den gamla klimat- och energiplanen från 2012 omfattade både kommunkoncernen och geografiska Eskilstuna, och hade för den tiden framsynta och ambitiösa mål och åtgärder per sektor. Den verkar ha uppföljts först sporadiskt och efter 2016 inte alls, vad vi förstår. I augusti 2021 skrotades den helt och man började om från början, oklart varför. Kommunkoncernen har dock fått en ny klimatplan. De flesta kommuner som haft klimat-, miljö- och eller energiplaner har valt att uppdatera dessa. *Värdefull tid har gått förlorad vad gäller att snabbt börja minska koldioxidutsläppen för geografisk Eskilstuna.* Av icke redovisade skäl har kommunen valt att inte skicka ut den kraftigt omgjorda och till delar ofullständiga klimatplanen för kommunkoncernen på remiss. Det är kommundemokratiskt felaktigt. Som invånare eller i en organisation har vi all rätt att delta i och påverka denna process, eftersom vi alla berörs av kommunkoncernens aktiviteter på olika klimatpåverkande områden. Därför har vi valt att oombedda, skriva en remiss också för denna, som skickas in senare.

Arbetsgång och samverkan under framtagningsprocessen

Under denna process och i Klimatprogramtexten verkar det som man enligt egen utsägo haft en omfattande samverkan gällande klimatarbetet i kommunen med föreningslivet, bl. a de ideella föreningarna i kommunen. Det stämmer inte, i alla fall inte vad gäller Naturskyddsföreningen Eskilstuna. Vi har värdefulla kunskaper om bl. a Agenda 2030-målen och implementeringen i kommunen och om förnybar energi, miljökonsekvenser och biologisk mångfald. Vi har dessutom kunskaper om och erfarenheter av påverkans- och samverkansarbeten samt erfarenheter av kommunalpolitiskt arbete inom dessa områden. I olika sammanhang har vi förstått att kommunens intresse för de ideella föreningarna mest ses som redskap i klimatarbetet och förväntas informera och påverka sina medlemmar om Klimatprogrammets innehåll och förhoppningar om invånarnas agerande i klimatfrågan. För det första är detta en grav missuppfattning om vad som är ideella föreningars uppgifter. För det andra är det helt meningslöst att gå ut med ett så vagt icke mål- och åtgärdspreciserat förslag. Det är inte föreningarnas uppgift att vara megafoner för kommunen. För det tredje avslöjar det en stor okunskap eller (nonchalans) om effektivt förändringsarbete.

Biogena utsläpp som ofta förtigs eller definieras bort

Utsläppen från biobaserade bränslen påstås felaktigt inte ha några koldioxidutsläpp. Det är sedan länge en myt som ICCP, EU och alltfler i Sverige inser. Nyligen offentliggjorde Naturvårdsverket en beräkning över de totala utsläppen från landets biogena förbränning vilket landar på *50 miljoner ton koldioxid per år*. Av detta står kraftvärmeverken för *16 miljoner ton*. Enligt aktuell systemomfattande forskning ger totalt sett nya kalhyggen en negativ kolbalans på många miljoner ton i Sverige, trots skogsindustrins hävdande av

motsatsen. Det krävs alltså av skogsbruket att färre träd avverkas via färre kalhyggen och övergång till andra avverkningsmetoder som är biologiskt hållbara.

Biobränslen till kraftvärmeverk och andra bioeldade kraftverk orsakar därför totalt sett negativa kolbalanser. Biobränslena måste därför kraftigt begränsas genom att dels användningen minskar via energieffektiviseringar hos fjärrvärmeverkens *kunder*, dels genom att solvärme, värmelagring och bergvärme utnyttjas.

På liknande sätt måste ifrågasättas tillskott av biodrivmedel för fordonsdriften i bl. a Eskilstuna. Vilket ansvar tar kommunen för att förmedla detta till ägarna av bensin- och dieseldrivna fordon?

Kommunspecifik kartläggning av ovanstående stora utsläppskällor i Eskilstuna (från skogs- och jordbruket och våtmarkerna) saknas, förutom värmeverkens, även om de senare sedan räknas bort.

”Förflyttningar utifrån utsläppssektorer” och Panoramaverktyget

Dessa begrepp och verktyg är närmast obegripliga/oläsliga och måste kraftigt modifieras till pedagogisk och användbar form.

Stöd för klimatomställning

På detta viktiga område nämns en mängd idéer som olika aktörer antas behöva. Den främsta invändningen är här att stödet i huvudsak är passivt, dvs. aktörerna förväntas själva veta var, när och hur de ska söka stöd och för vilka typer av klimatåtgärder. Det krävs enligt forskningen för effektiv kommunikation helt annan *proaktiv, skraddarsydd och uppsökande systematisk påverkande och stödjande kommunikation och stöd*. Om digitalt stöd ska användas, ska det vara mycket användarvänligt och relevant för olika aktörers utsläppsområden.

Unik, ineffektiv och ovetenskaplig avgränsning av klimatarbetet

*Klimatprogrammet gör en mycket snäv avgränsning av Agenda 2030 målen till att endast omfatta ett, Mål 13. I stort sett alla andra kommuners klimatplaner gällande respektive geografiska område involverar många av de Agenda 2030 samverkande målen och/eller de 17 nationella miljömålen eller behandlar parallellt social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Många tunga instanser som ICCP, EU, Naturvårdsverket och många kommuner pekar på att klimatarbetet måste drivas i samverkan enligt ovan. Som enda kommun vi sett har klimatprogrammet, trots egna påståenden om vikten av sådan samverkan, avgränsat arbetet till att endast omfatta ena delen av Agenda 2030 Mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna. Den andra delen av Mål 13 gäller de nu, som alla inser, oundvikliga negativa konsekvenserna, *klimatanpassning*. Det har programmet aktivt valt bort. Klimatprogrammet är i ovanstående hänseenden inte bara ovetenskapligt grundat, utan kommer dessutom att bli ineffektivt och till stora delar oanvändbart.*

Prioriteringsmodell saknas för snabba och effektiva utsläppsminskningar

För att snabbt kunna komma igång och effektivt få igång stora minskningar av utsläppen från olika sektorer och typer av verksamheter, behöver inte bara storleken på territoriella och konsumtionsutsläpp kartläggas. Det är också mycket viktigt hur snabbt ett genomförande tar. Hänsyn måste tas till kostnader och andra resurskrav, direkt och indirekt rådighet och påverkbarhet liksom andra förutsättningar för att snabbt förverkliga minskningen. Järfälla och Umeå kommuners klimatplaner tar t ex upp prioriteringar. *Energieffektivisering* är exempel på enkla åtgärder som snabbt kan genomföras och är förhållandevis billiga, men där kommunens möjlighet att påverka är begränsade. Samma

gäller för installation av *solceller* omfattande icke kommunala aktörer. *Köttkonsumtion* står för en betydande del av utsläppen. Minskad köttkonsumtion kan, via kommunägda verksamheter (t ex skolor) och upphandling, påverka både direkt t ex skolelever och indirekt deras familjer på ett snabbt och billigt sätt. Många kommuner tar upp detta i sina klimatplaner. Förändring i klimatvänlig riktning av *transportsystemet* är extremt betydelsefullt ur utsläppssynvinkel, men tar lång tid och har för kommunens del begränsad direkt rådighet. Här finns utrymme för innovationer, vilket många kommuner visar prov på i sina klimatplaner.

Många viktiga fokusområden finns med, men andra viktiga saknas eller behandlas ytligt

Kommunen har förvisso tagit upp 5 viktiga fokusområden. Det är bra att *återvätning av dikade torvmarker*, *förbättring av odlingsmetoder inom jordbruket* nämns, liksom att *öka mängden grönytor och träd* och *ansvarsfullt skogsbruk* (vad det nu är) tas med, men hur och när berörs knappast alls.

Programmet vill öka takten *gällande energieffektivisering*, vilket är bra, se ovan. Samtidigt vet vi att detta område ständigt nedprioriterats genom åren av stat och kommuner, trots dokumenterat goda erfarenheter.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Dessa är *nära 3 gånger större* än kommunkoncernens utsläpp. Av dem är 60 % eller 5 ton koldioxid i snitt per invånare och år. Att dessa tas på allvar har sent omsider gått upp för regering och myndigheter och nu kommer det att krävas konkreta mål och åtgärder på kommunal nivå för att också dessa utsläpp ska sänkas lika mycket som de territoriella. Att en viss dubbelräkning sker med de territoriella utsläppen är ingen ursäkt för att inte göra något åt de konsumtionsbaserade utsläppen.

Dessa utsläpp borde alltså ha högsta prioritet. Vad gäller utformning av tidsatta delmål och åtgärder samt nödvändiga kommunala insatser och kommunikationsplaner för att motivera och hjälpa kommuninvånarna med de enorma reduktionerna av sina utsläpp, har kommunen endast följande verklighetsfrämmande och direkt felaktiga uppfattning att komma med: ” Respektive aktör och verksamhet har bäst förutsättningar att identifiera vilka aktiviteter som ger störst effekt både på kort och lång sikt, samt bäst förmåga att tillsammans med andra nå innovationshöjd inom sina områden”.

Uttalandet förutsätter alltså att aktören ifråga har tillräcklig kunskap om sina egna utsläpp, att formulera sina mål, hur lätta de är att påverka och själv kan bedöma kostnader, sideffekter och koppling till sin övriga verksamhet och vet vad hen kan få för hjälp av kommunen. En vanlig reaktion vi möter bland medlemmarna kan tvärtom oftast sammanfattas ungefär så här: ”Jag är mycket oroad och vill verkligen göra något, men jag har ingen aning om vad som är viktigast och vad det kostar och hur en eventuell åtgärd ska genomföras.”

Programmets bedömning av aktörernas förmåga och vilja att genomföra de nödvändiga drastiska utsläppsminskningarna strider inte bara mot vad andra kommuners klimatplaner antar. De är inte vetenskapligt grundade och dessutom helt verklighetsfrämmande.

Kommunikationsstrategi och-plan

Programmet har inte heller någon *kommunikationsstrategi och-plan*, i motsats till de flesta kommuner, bl. a Tidaholms, Malmös, Stockholms och Lunds kommuner. Därmed sviks kommunens medborgare och aktörerna utanför kommunkoncernen. Då kommer helt enkelt de konsumtionsbaserade utsläppsminskningarna inte att bli av.

Fokusområden som saknas eller behandlas mindre tillfredsställande

Livsmedel och matsvinn

Köttkonsumtionen är den tredje största posten i de konsumtionsbaserade utsläppen. Minskad köttkonsumtion är därför ett viktigt område. *Matsvinnet* svarar för mycket stor onödig förbrukning av naturresurser med åtföljande klimatrelaterade utsläpp. Kasserad utgången mat läggs tillsammans med sina förpackningar. Påverkan på livsmedelsaffärer och konsumenter kan ge stora effekter på detta svinn, liksom att inte kasta mat efter måltider i olika sammanhang. Här finns stora påverkansmöjligheter på kommuninvånarna som programmet inte tar tillvara.

Upphandling

Genom sin roll som stor inköpare av olika slag av produkter såsom biobränslen, livsmedel, byggmaterial och av tjänster har kommunen stora möjligheter att billigt och snabbt se till att leverantörerna av dessa i sin tur ser till att deras koldioxidutsläpp kopplade till dessa produkter kraftigt minskar. Eftersom invånare och organisationer i kommunen också ofta använder sådana produkter och tjänster, kommer sådana kommunala upphandlingsinitiativ att kunna bidra till minskningar av de konsumtionsrelaterade utsläppen. Detta stora viktiga område prioriteras av de flesta kommuner.

Naturskyddsföreningen Eskilstuna

Sten Ullerstad, ordförande

Remissvar Eskilstunas klimatprogram från Sörmlands energiförening

Det är bra att kommunen tar fram ett klimatprogram, men vi inser att det är långt kvar innan Eskilstuna är en klimatneutral kommun. Det är positivt att kommunen nu tar ett brett initiativ för att få alla i kommunen att gå i takt för att nå målet. Med detta klimatprogram kan förhoppningsvis företag, organisationer, medborgare och den kommunala organisationen tillsammans uppfylla de mål vi åtagit oss som land, region och kommun.

Målet att nå en sänkning av CO₂-utsläppen med 80 procent till 2030 är ambitiöst, men är det svårt? Det framgår av kommunens klimatplan att det blir särskilt svårt för de kommunala bolagen.

Bygg ut elnätet så vi kan sätta upp mer solceller.

ESEM har byggt en solcellspark på deponin i Lilla Nyby vilket är utmärkt. Vad vi förstår så är det endast en mindre del av deponin som har solceller eftersom elnätet är begränsningen. Bygg ut elnätet så fler solceller kan placeras på tippen. Förstärkningar av elnätet behöver göras på flera ställen i kommunen t.ex. i logistikparken. Solceller är framtiden.

Inför natttaxa på elnätsavgiften.

Vi har effektbrist i Eskilstuna och behöver frigöra effekt. En enkel lösning som används i Stockholm är att elnätsavgiften varierar över dygnet. En enkel lösning som gör att alla som har möjlighet stimuleras att styra över elanvändning till natten, t.ex. för laddning av elbilar och annat som kräver el. Det finns olika alternativ för en differentierad taxa beroende på ambitionsnivå.

Tag tillvara restvärme från industrierna.

Vi behöver hitta lösningar där restvärme/överskottsvärme i större utsträckning tas in i fjärrvärmenätet. Detta görs på många håll i Sverige. Ett hinder verkar vara att Eskilstunas fjärrvärmenät är högt tempererat. Utred om det går att komplettera fjärrvärmenätet med lågt tempererade slingor där det finns restvärme att ta tillvara. Man kan även hitta lösningar där restvärme kan överföras mellan olika företag i t.ex. i logistikparken.

Tag fram vätgasproduktion i logistikparken.

Vätgas är en viktig del i omställningen. Eskilstuna skall satsa på vätgas på samma sätt som man gör i Mariestad. Bygg en vätgasanläggning i logistikparken där överskottet från alla solceller i parken kan lagras som vätgas.

Effektivisera pumpdrifter.

Eskilstuna måste energieffektivisera sin verksamhet vad gäller användning av elektriska motorer för drift av pumpar, fläktar etc. Det finns stora besparingar att göra genom att optimera sin användning av elektriska motorer. Byt ut gamla elektriska motorer mot moderna effektivare motorer som är anpassade till den utrustning som ska drivas.

Öka takten inom energieffektiviseringen.

För att minska behovet av el behöver vi använda den el som finns så effektivt som möjligt. Olika aktörer kan bidra genom att energieffektivisera byggnader, använda smart energieffektiv fastighetsteknik och göra det lätt för användarna att minimera sin energianvändning.

Energieffektivisera befintliga byggnader.

Vid nybyggnation finns bra regelverk för att bygga energieffektivt, men det finns många exempel på dålig/undermålig fastighetsskötsel i befintliga byggnader. Ofta beror det på ointresse och okunskap att byggnaderna inte är energioptimerade.

För att nå en förbättring på detta så behövs det en uppföljning av större byggnaders energianvändning. Kommunens miljö- och energirådgivare kan lämna förslag på åtgärder och följa upp åtgärderna med fastighetsägaren efter utförande. Kommunens verksamhet med miljö- och energirådgivare bör stärkas.

För Sörmlands Energiförening

Leif Lundborg, ordförande